

Svar på skriftligt spørgsmål om klimatkonsekvenserna av HX-projektet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 418/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Johannes Yrttiaho /vänst m.fl.:

Hur genomför HX-projektet Finlands klimatmål, kan utsläpp minskas genom att ändra prioriteringarna för utvecklingen av försvarsförmågan till andra vapenslag, och vad ämnar regeringen göra för att minska klimatkonsekvenserna av militär verksamhet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Planeringen av försvaret är ett långsiktigt arbete som sträcker sig tiotals år framåt i tiden. Målet med arbetet är ett försvarssystem som är optimerat för Försvarsmaktens uppgifter, kraven på säkerhetsmiljön, och Finlands resurser. Försvarssystemet består av kapaciteterna inom land-, sjö- och luftstridskrafterna samt den kollektiva kapaciteten. Syftet är en försvarsförmåga som är trovärdig och förebygger kriser. I regeringsprogrammet som antagits gemensamt av regeringspartierna finns det därför entydiga skrivningar om att kapaciteten hos Hornet-jaktplanen ersätts fullt ut.

Antalet och prestationsförmågan hos jaktplan bidrar mycket till trovärdigheten och kapaciteten hos försvarssystemet i Finland och bidrar därmed till att förebygga kriser. HX-projektets andel i försvaret som helhet kan inte minskas genom att överföra resurser från projektet till utvecklingen av andra försvarsgrenar eller vapenslag. Försvaret utvecklas som helhet enligt aktuella behov och resurser och därför kan man inte tala om prioriteringar i utvecklingen.

Alternativa lösningar har bedömts även för HX-projektet. I bedömningarna som gjordes kom man fram till att det inte är möjligt att ersätta den mångsidiga kapaciteten hos multirollsjaktplan med andra system. Till exempel utvecklas luftvärnet som en del av luftförsvaret och luftvärnet kan användas för att skydda viktiga mål, men det är inte tillräckligt för att skapa ett riksomfattande skydd mot lufthot och kan inte heller genomföra andra uppgifter som multirollsjaktplan har.

Främjandet av nationella klimat- och energipolitiska mål är ett av försvarsförvaltningens prioriteringsområden avseende den hållbara utvecklingen och också ett av målen i försvarsministeriets samhälls- och miljöpolitiska strategi. Försvarsmakten har ett program för energi och klimat som grundar sig på denna strategi och vars mål är att genom systematiska åtgärder för energieffektivitet och klimat stöda utförandet av Försvarsmaktens kärnuppgifter, allmän förbättring av kost-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 418/2019 rd

nadseffektiviteten och uppnåendet av andra mål inom verksamheten. Programmet beaktar Försvarmaktens särdrag, sammanfogar klimatåtgärderna till en del av Försvarmaktens grunduppgifter och granskar åtgärderna i relation till kapaciteten.

Även i försvarsförvaltningens luftfartsverksamhet har främjandet av målen i Försvarmaktens program för energi och klimat beaktats. Miljökonsekvenser beaktas och lösningar och verksamhetssätt som är energieffektiva och stöder klimatåtgärder eftersträvas i all luftfartsverksamhet. Det är dock inte möjligt att ersätta jaktplansmaterielens prestanda med andra system, och därför kommer man inte att helt bli av med utsläpp från militär luftfart. Över 90 procent av det bränsle som används i militär luftfart används i flygutbildning som ges med jaktplan.

Litet över hälften av Försvarmaktens klimatpåverkan uppstår vid militär luftfart vars utsläpp på årsnivå är 135 000–140 000 ton koldioxid. Koldioxidutsläppen från militär luftfart var 2018 cirka 4 procent av de totala utsläppen från Finnairs luftfartsverksamhet, och de totala utsläppen från Försvarmakten var cirka 0,4 procent av Finlands totala utsläpp.

Ingen biokomponent ingår i de flygbränslen som Försvarmakten för närvarande använder. I praktiken begränsas möjligheterna att använda biodrivmedel av krav som materielltillverkare ställt på drivmedel, bristen på forskningsdata om användningen och långtidslagringen samt ekonomiska ramar. Att på eget initiativ genomföra experiment med drivmedel medför betydande ekonomiska och säkerhetsrelaterade risker.

Försvarmakten följer upp utvecklingen av biodrivmedel och nya drivkraftslösningar samt använder erfarenheter som inhämtas från andra håll både på nationell och på internationell nivå. På grund av brister i till exempel distributionsnäten för drivmedel, bränslesystemens bristfälliga hållbarhet i strid och begränsningar i ackumulatortekniken finns det inga planer på att i militärt bruk under de närmaste åren öka användningen av fortskaffningsmedel som använder sig av gas eller elektricitet i transport till lands, i luften eller på vatten. Utvecklingen är dock snabb och den följs upp med intresse. Dessutom utreds lämpligheten av biodrivmedel för nuvarande och kommande materiel samt möjligheter till långtidslagring av biodrivmedel.

Största delen av flygutbildningen kan ordnas i lufterum nära flygbaser och därmed kan flyglektionerna utnyttjas effektivt i den egentliga utbildningen.

Flygsimulatorer har utvecklats och användningen av simulatorer i utbildningen har utökats. Det senaste framsteget är utvecklingen och ibruktagandet av LVC-utbildningsmöjligheter (LiveVirtualConstructive). I LVC-världen sammankopplas verklig luftverksamhet, verksamhet i simulatorer och artificiell luftverksamhet som genereras på plattformen som s.k. attrappmål. På detta sätt är det möjligt att skapa mycket mångsidiga övningsscenarier och effektivisera utbildningen. Samtidigt uppnås betydliga besparingar i kostnader och drivmedel, eftersom målverksamheten som genomförs med riktiga flygplan kan minskas.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 418/2019 rd

Energi- och klimataspekterna har inkluderats även i kravhanteringen och revisionerna av livscykeln för HX-projektet. Effektivitetskrav och fullt utnyttjande av simulatorer inom flygutbildningen har beaktats och kommer att beaktas även i anbudsförfrågningarna för HX-projektet och vid planeringen av HX-flygutbildningen.

Möjligheten att använda biodrivmedel har även beaktats i HX-projektet. I anbudsförfrågan som skickades ut våren 2018 bad man flygplanstillverkarna att beskriva möjligheter att använda biodrivmedel eller helt syntetiska drivmedel i multirolls jaktplan. Tillverkarna ombads även utvärdera certifieringsprocessen och eventuella tidsplaner för att ta i bruk nya typer av drivmedel.

Försvarsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för lokaler och miljö i strategiska projekt, och till arbetsgruppens uppgifter hör bland annat utredning av utvecklingsbehov för lokaler och miljökonsekvenser i strategiska projekt. Representanter för arbetsgruppen har deltagit i beredningen av HX-anbudsförfrågan.

Regeringen följer noggrant upp hur HX-projektet fortskrider och säkerställer att projektet följer god förvaltningssed samt lagarna och förordningarna om upphandlingsverksamhet. Samtidigt övervakar regeringen att projektet fortsätter genom att i den mån det är möjligt beakta principerna för hållbar utveckling.

De totala utsläppen från Försvarsmakten har minskat med cirka en tredjedel från 2010 till 2018. Minskningen kan anses vara betydande. Under granskningsperioden minskade Försvarsmaktens elförbrukning med 11 procent och värmeförbrukningen med 32 procent. I samband med försvarsmaktsreformen har fastigheter överlåtits och lokalanvändningen effektiviserats. Energieffektiviteten har förbättrats och andelen förnybara energikällor har utökats. Energieffektiviteten i byggnader har förbättrats och andelen förnybara energikällor har utökats inom värmeproduktionen. Försvarsmakten fortsätter sitt långsiktiga arbete för att minska sina utsläpp i enlighet med programmet för energi och klimat.

Helsingfors 14.1.2020

Försvarsminister Antti Kaikkonen